

# LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,,

## PREUS DE SUSCRIPCIÓ

|           |                     |
|-----------|---------------------|
| Gerona    | 1 pesseta trimestre |
| Fora      | 1'25 id.            |
| Estranger | 1'50 id.            |
| Un número | 10 céntims          |

## ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

SABATERIA-VELLA 2-1."

## ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari

Any 2.<sup>on</sup>

Dissapte 23 de Març de 1895

BIBLIOTECA PUBLICA  
GIRONA

Núm. 51

## SECCIÓ GENERAL

### Regionalisme y Separatisme

#### III

Difficil es per unhom respondrer categòricament a la pregunta que formulàrem en l' article anterior para que fos contestada en lo present.

Lo dó de preveure 'ls acontexements futurs, solzament es concedit als genis. Aquella clarividencia del pervindre que admirém en les obres d' alguns publicistes, com en Balmes y en Donoso, es fruyt d' un gran talent, de fondos estudis, de llargues meditacions sobre la historia y d' una observació constant dels fets socials. Nosaltres, donchs, que no possehim cap d' aqueixes condicions, nos hem de contentar en raciocinar modestament, y en fer alguna observació sense pretenir la categoria de profeta, ab la humil intenció de portar lo nostre feble concurs a la causa de la Patria, tot excitant a qui més hi sàpiga, que més hi diga.

Y feta aqueixa oportuna advertencia, repetim lo que en l' últim article demanava contesta: ¿Es probable que Catalunya sigui algun dia separatista? ¿Es fàcil que aquell fantasme que senyalava temps enrera en Manyé y Flaquer, se converteixi tart ó aviat en ser real y efectiu?

Per de prompte, podém afirmar que—segons lo nostre modo de pensar—donat l' actual estat de coses, si alguna disgregació amenaça a Espanya, no consistirà pas en la separació de Catalunya solzament. Perqué, d' un quant temps en aquesta part, se nota en les regions septentrionals de la Península, desde Finesterra fins al cap de Creus, l' existencia d' una corrent d' idees, d' una comunitat d' interessos, que fan concebir l' esperansa de que, en un moment donat, tots eixos pobles s' uniran pera correr la mateixa sort.

D' alguns anys ensà l' idea regionalista, proclamada primerament per Catalunya, se va escampant arreu per lo Nord d' Espanya. Ja no es sols la nostra Patria la única regió que protesta contra la tirania centralista. Los clams de Catalunya, juntats als de la heròica Navarra tractant de potencia a potencia ab lo govern de Madrit, als de la valenta Basconia cantant lo *trágala* a n' en Sagasta ab lo *Guernikako Arbola*, y als de la simpática Galicia despertant de llur ensopiment als sons de la lira de sos poetas, forman un temible conjunt de veus que, enrobustides per les aures pirinàiques y les brises del Cantábrich, han d' afegar los brams del lleó castellà; constitueixen un aplech de pobles que amenaça ab donimar tart ó d' hora aquella capital mitj africana, mitj europea, que allí, al bell centre d' Espanya s' axeca orgullosa, visquent a costes del nostre trevall.

Eix fenómeno, que per moments se fa més visible, no es aislat, sino que forma part d' un moviment general que s' observa a tota Europa; es una senyal característica d' una época de reivindicacions qu' estén atravessant, y preludi d' un altre de reconstruccions socials que se va acostant a passos agegantats; es lo precursor d' aquell dia, que tot just preveyém, en que, després d' horribles cataclismes, s' han de refer los organismes socials romputs per la mà barroera de la Revolució.

Aquesta solidaritat qu' advertim entre l' Regionalisme espanyol y l' moviment social qu' arreu se nota, es garantia de la futura realisació dels ideals que aquell proclama, puig quan una doctrina, una aspiració, fa poch nascuda, entra depressa a formar part de la vida intelectual de tots los pobles, y rápidamente se va infiltrant en tots los cervells, y aviat fa bategar tot los cors, no hi ha dubte que un dia ó altre se portarà a la práctica; podrá esser de poca duració l' efecte que causi, pero l' idea no morirà sense haver ocasionat quelcom, l' idea farà da se.

No cal, donchs, duptar de la realisació més ó

menys próxima dels ideals regionalistes. Y aquesta realisació, a Espanya, porta en si lo cambi de poble dominador. La victoria del Regionalisme serà lo triomf del Nort contra l' Mitjdia.

Perqué, les ideas unitaristes y uniformadores que avuy imperan, han sigut afillades per lo poble castellà y per ell aplicades al govern d' Espanya; puig l' element generalisador y sintétich que informa al ideal centralisador, convé perfectament ab lo caracter somniador y peresós dels castellans, eterns admiradors de l' abstracció y enemichs nats de tot estudi analítich; gent quina més gràfica y genuina personificació es *El Hidalgo Manchego, desfacedor de entuertos y vengador de agravios*, sempre somniant truytes y sempre ficantse allí ahont no l' demanen.

En cambi, la doctrina regionalista, nascuda del analisis, del ver conexement de la naturalesa de les coses, de l' armonia entre les concepcions ideals de la inteligencia y les ensenyances de la realitat, s' avé perfectament ab la idiosincrasia dels pobles septentrionals, trevalladors, sensats, de sentit pràctich y de gran cultura intelectual, que veuhen les coses tals com son y no com deurian esser segons la boja de la casa.

Essent tant gran la diferencia de caracter entre 'ls dos principals elements que constitueixen lo poble espanyol, difficil es que les aspiracions que avuy omplen lo cor dels septentrionals, siguin admeses per la gent del Mitjdia; y per consegüent, tot fa creure que l' triomf del Regionalisme se deurà solzament a les regions del Nort.

Lo dia que la idea regionalista hagi fermentat prou en los enteniments y en los cors, y s' hagi escampat per tot arreu; lo dia en que s' planteji l' problema de sa realisació, se decidirà si deu continuar la unitat espanyola, ó deuen disgregarse sos components per culpa y en càstich del poble castellà.

Perque segons sian les circumstancies d' Espanya, segons sia major ó menor la resistencia que oposin los castellans a les nostres reivindicacions pràctiques, ó la forsa de que disposin, haurém de conseguir el Regionalisme per un ó altre dels medis indicats. Es a dir, si no logrém imposar les nostres idees al rest d' Espanya, no tindrém més remey que separarnos, y en cambi, si conseguim dominar al Centre y aplicar los nostres ideals a tota la nació—com es d' esperar y de desitjar—allavors podrá continuar la unitat espanyola y podrém anhelar completaria ab la unitat ibérica.

Y veus aquí perquè es difficil determinar *a priori* lo que succehirà a Espanya lo dia de la implantació del Regionalisme; tot dependeix de les circumstancies del moment.

Les últimes consideracions qu' hem fet parteixen del supòsit de que l' Regionalisme no sigui may admés espontaneament per lo Centre y Mitjdia d' Espanya. Si aixís no fos, es a dir, si algun dia 'ls pobles de rassa castellana se fessin regionalistes, la transformació política d' Espanya no portaria en si, com es evident cap perill pera la unitat.

De tdes maneres, ab lo triomf del Regionalisme hi va involucrada la dominació del Nort; aixís com en lo sistema actual quí domina es lo Mitjdia. Pero la nostra dominació no presentaria pas los caràcters que acompanyarà a la dels castellans. La mateixa organissació regionalista no permetria que l' govern central—en quin hauriam de tenir nosaltres la principal influencia—absorvis la vida política de les regions castellanes; y, per altre part, lo nostre caràcter y modo de viure es garantia pera aquets pobles de la nostra conducta envers ells.

Ab aixó volém dir que ab lo cambi polítich que desitjam, no pretenim pas substituir la rassa explotadora que avuy governa, per un altre. Respecte aquest punt nos han de tenir los castellans. Nosaltres, gracies a Deu, nos diferenciém prou d' ells. Aquell tipu qu' s' passa la vida recorrent la Espanya de Nort a Sut y de Llevant a Ponent, sempre ab la ploma a

l' orella, ab cara avinagrada y vestit espotrissat, anant d' una capital a l' altre a *tomar posesion* pera poguerse fer prompte un trajo nou, no sol pas sortir de la nostra terra. Los de casa que s' dedican a passejar per Espanya, son molt diferents d' aquell: regularment son homes aixerrits y ben trajats que recorren totes les botigues de les viles y ciutats ab lo mostruari sota l' bras y ab l' únich dalé de fer notes.

Resúm de tot lo dit es que la gran manera d' evitar la separació consisteix en que 'ls pobles castellans admetin de grat ó per forsa l' Regionalisme.

Altremet convindria qu' eixos poble s' hi paressen en aquesta consideració. Perqué en últim resultat, ells mes que nosaltres se 'n ressentirian de la separació. Lo dia que a les regions del Centre y del Mitjdia los hi faltés lo lastre de la civilisació septentrional y llevantina, correrian cap a la barbarie a veles desplegadas—y fins sense l' mal vent de que parla l' insigne Guimerà.

Y per' evitar aquest trist espectacle, pera mantenir la unió, tinguin present los castellans aquest principi que deduhim de tots los expressats raciocinis y de molts altres que per falla de temps no hem exposat: l' únich remey contra l' Separatisme es lo Regionalisme.

I. P. DE B.

Girona—15, Mars, 1895.

### Les evolucions del Carlisme

A ningú que s' fixi en la marxa qu' han anat seguint los partits espanyols durant aquest segle, per poch observador que sia, se li amagarà lo cambi sofert pel partit carlista desde la primera a la segona guerra civil y fins la transformació que se hi ha operat després d' aquesta última.

La verdadera significació del partit carlista en temps de la guerra dels set anys, era la de protesta contra l' cambi de régimen polítich que suposava la entronissació de D.<sup>a</sup> Isabel y la afirmació de la llegitimitat de Carlos V. Lo poble en son sentit pràctich ho sintetisà en aquesta exclamació: «¡Viva l' rey tot soll!». Los carlins de llavors eran, donchs, llegitimistes y partidaris de la organissació y régimen polítich imperant fins a la mort de Ferrán VII. En res y pera res se tractava ni s' parlava de la *monarquia tradicional*, d' aquella monarquia compatible ab les Corts dels antics reyalmes d' Espanya y respectuosa dels drets y llibertats del poble.

Vingué l' conveni de Vergara, passaren anys, l' antich partit anomenat liberal se dividí y subdividí en fraccions, qu' unes darrera de les altres tingueren en ses mans la governació del Estat y qu' una darrera l' altre se desacreditaren en lo poder. Lo poble al qui se li havia promés la llibertat no havia conseguit may gosarla y vingué un moment en que progressistes y unionistes conspiraren plegats, contra lo que 'n deyen *obstáculos tradicionales*. Un partit tot just nat, que s' calificava de demócrata y no s' atrevia a dirse republicà, cooperà a la revolució, y l' idol del vells liberals, la reyna D.<sup>a</sup> Isabel II, fou llensada del trono y lo ceptre d' Espanya passejat per les Corts d' Europa y ofert a diferents prínceps de les dinasties regnants.

La sotragada fou formidable y conmové fondament los esperits. En los primers moments d' expansió aparegué format de sobre un partit republicà numerós y potent, en lo qui ni somniar podian los qu' havian fet la revolució, y que se disposà tot seguit pera disputalsi l' usdefruyt d' aquesta. Aquest partit se caracterisà també tot seguit per ses tendencies federals, fins al punt de que 'ls principals prohoms republicans d' Espanya, que no eran ni havian sigut may federals, se afanyaren a dirsho pera conservar son prestigi y sa popularitat, essent contadissims los que tingueren la energia y la consecuencia d' anar contra la corrent y d' anomenarse unitaris.

L' esclat y la forsa d' aquest sentiment contrari a la centralissació de tots los poders, manifestat en circumstancies tant crítiques y solempnes, no aprofità pera res als residuus dels vells partits jacobinistes y afrancesats, per més que per si sol era digne de cridar l' atenció de tot estadista verament patriota.

En aquelles circumstancies fou que lo partit carlista reaparegué també en escena y comprent potser lo partit que podia traure d' aquell sentiment y en part potser també allisonat per la experiencia dels anys, cregué atraurés les simpaties del pahis cambiant

son programa y pretenguent modificar la seva antiga significació. Los programes y manifestos reials de D. Carles prometian, no la continuació del règimen polítich de la dinastia borbònica, sino la restauració de la *monarquia tradicional espanyola* ab la restitució dels furs y llibertats de totes les regions. Per manera que de l'antiga bandera del carlisme, no'n quedà més que la afirmació de la legitimitat de D. Carles, lo qui se cuidà bé de dir que si era descendent dels Borbons ó era també dels Austries pels qui havien lluytat mols espanyols contra 'ls Borbons y pels qui lluytaren, *en defensa de la legitimitat*, los nostres antecessors catalans del passat segle.

Pero la nova guerra carlista s'acabà si fa no fa pel mateix estil que la primera y, posat al trono lo fill de D.<sup>a</sup> Isabel II, ha continuat la vella política lliberal, ab cambi de partits y de programes, pero ab sentit cada die més estrangerisat y ab tendència cada die més centralisadora.

La llevar perxó de la reevindicació de les antigues llibertats dels Estats espanyols havia caygut en terra assahonada y devia arrelar y brotar ab ufana sempre major, ajudada pels desacerts dels partits governants y pel descredit crexent dels principis jacobins qu' havian tingut la pretensió de monopolisar la llibertat. Y per tot Europa renaxen les velles nacionalitats y un alé de reevindicació se respira arreu contra l'Estat modern, aquest monstre armat fins a les dents, d'una voracitat insaciabla y quines ongles se claven en tots los membres del cos social.

Y aquest alé, aquesta resurrecció de la patria, aquesta reevindicació de llibertat, es lo que venen a significar los regionalistes, lo que venim a significar los catalanistes.

D'aquella explosió del sentiment federal en lo partit republicà de la revolució, poca cosa'n queda. La major part dels elements més intelligents han abandonat la idea federal, y molts fins la idea republicana, y la massa del poble poch se'n falta també si no ha abandonat tota fé política pera lliensarse en brassos de la anarquia ó de la revolució social.

Lo partit carlista també ha cambiat de procediments; ha fet un paréntesis en ses tendències belicoses y abandonant lo retrahiment polítich, acut a la lluyta y a la propaganda valentse dels medis legals.

Fins ara, empero, havia mantingut la nova bandera política de la última guerra civil y sos oradors capdals informavan sos discursos en lo sentiment federal, en la restauració de les antigues llibertats dels Estats espanyols; encara que no d'una manera completa y categòrica, com si 'ls hagués contaminat ja alguna mica lo contacte usual y frequent ab los partits parlamentaris governants.

Pero ultimament, sembla que's disposa a mudar altre cop de bandera y a tornar a la de la guerra dels set anys, atenuant una mica lo regimen polítich que llavors proclamava, ad la admissió d'unes Corts representatives y contentantse ab oferir als antics Estats espanyols les *descentralisacions forals*, en lo ben entès de que aquestes per lo que afecta al dret públich nacional serien solzament *administratives y econòmiques*.

D'axó a la *restitució dels antics furs, drets y llibertats* hi ha una gran diferencia y la cosa val la pena de fixarshi; perquè si aixís fos, no sabém quina resolució pendrian los carlins, que son molts y respectables, qu'unexen la lleialtat a D. Carles ab la fidelitat a la *monarquia tradicional* restauradora de les Corts dels antics reyalmes de Espanya y compatible ab sas llibertats polítiques, econòmiques y administratives.

Nos fa suposar aquest nou canvi de principis, lo que diu y dèxa compendrer lo Sr. Llauder en los articles poch ha publicats en lo *Correo Catalán*, tot fent com qui s'ocupa del Catalanisme. Lo criteri en ells sustentat no'l poden admetre los carlins conformes ab los manifestos de D. Carles de la última guerra y aixís ho ha fet observar virilment lo periódich carlí de Gerona, *El Baluarte*. Pero no'n hi ha prou que *El Baluarte* ho diga. Es precis saber si'l Sr. Llauder parlava per compte propi solzament, en quin cas la tendència de dits articles no passaria de significar una tendència individual, sempre notable y digne de tenirse en compte per tractarse del representant de D. Carles a Catalunya, ó si parlava autorisadament ó de conformitat ab tendències autorisades y d'ell conegudes, com ha succehit altres vegades y com ho fa creure l'haver copiat son article *El Correo Español* de Madrid y la aquiescència tácita dels altres diaris carlins, en quin cas la nova evolució carlista quedaria probada y confirmada.

Per la nostra part, axis ho creurém mentre no se'ns demostri lo contrari, y senyalám als que de política s'ocupan la nova evolució del carlisme cap a la monarquia sencillament *descentralisadora*, de que'ns parla'l Sr. Llauder.

J. B. y S.

## MORIN LOS POLÍTICHS

Alguns periódichs madrilenys s'escandalitzen,—ó quant menys fan veure que s'escandalitzen—perque un home del poble al passar per davant del Congrés lo primer batalló peninsular, pera embarcarse ab direcció a Cuba, cridà ¡Morin los polítichs! en front l'espectacle dels diputats que sortiren a despedir als soldats, fins al vestibul de la Cambra popular.

No tenen los citats periódichs rahó pera estranyar-se. Lo crit d'aquell desconegut es la protesta qu'anihua en quasi tots los cors, contra eix abús de la politiqueta personal que constituheix l'entreteniment

obligat de bona part dels representants del pahis. Aqueix crit es lo *Mane Tecel Phares* dirigit als qui de la política ne fan un ofici. Aqueix crit representa un avís dirigit als cossos legisladors, pera que posin més atenció de la que acostuman als interessos de la patria y se dexin de miseries y de minucies de pandillatge. Aqueix crit, per fi, volia, sens dupte, fer avinent lo contrast que resultava entre aquells soldats que van a Cuba a exposar sa vida per la patria y 'ls polítichs qu'aquí's quedan pera desgovernar lo pahis.

No ha faltat colega que interpretant com correspon exa protesta anònima, deduheix d'ella les conseqüències lògiques, que podrà apreciar lo curiós llegidor:

«Mil joves, desfiliant per davant del Congrés, marxan a una empresa, si patriòtica y necessaria, temible, lo clima les malalties, les deficiències administratives, les bales dels rebelles los esperan a Cuba desde el precís moment que trepitjin aquelles platjes. Y potser lo sacrifici d'avuy no hauria arribat a existir ab una administració recta y honrada en aquelles provincies llunyanes. ¿No's podria atribuhir alguna responsabilitat als polítichs de tot lo que passa?»

En anteriors campanyes molts milers de soldats espanyols perderen allí ses vides; altres la salut; alguns, més afortunats, pogueren tornar a la Península ab migrats *alcances* contra'l Tresor, y hagueren de transigir ab la usura y perdre 'ls dos terços de son import despres d'haver perdut llarchs anys pera fer prevaldre son dret; algun soldat de Cuba hem vist tots nosaltres despulat y demanant caritat...

¿No es possible que l'espectador de la *Carrera* de S. Geroni, al lliensar ahir lo crit de mort contra 'ls polítichs, recordés los casos citats, y per natural co-relació d'idees lligués l'abandono dels inválits ab los aumentos que's tracta de donar a funcionarios com los inspectors dels enginyers de camins, pera fer sa vida més cómoda y pera que, servint los grans sous de regulador, obtingan *habers* passius y permanents, y per lo mateix, de quantia molt major?»

¿No es possible que recordés l'abandono en que sempre's solen tenir los interessos generals del pahis, lo pandillatge, lo favoritisme, le genrecracia, los mals que portan a la patria los polítichs d'ofici, y que, veient lo contrast de la brillant joventut que plena d'abnegació marxa a la guerra, y 'ls polítichs que, acabat de victorejarla, turban a entrar en lo Congrés pera seguir fent desde sos setials la felicitat del pahis, no es possible, repetím, que sense complerta conciencia de la gravetat de la seva frase y emportat solzament pel sentiment cridés lo *mori* qu'hém dit?»

Difficil es ponderar, com diu lo colega del qui transcribim les antecedents ratlles, si en lo crit de ¡Morin los polítichs! hi entrà més la *impresió* que la *reflexió*; pero, no li quedi dupte al periódich aludit, aqueix crit está en la conciencia de molts, moltíssims espanyols, que veuen a la política trèta de son veritable terror y convertida en no poques ocasions en medi pera servir los interessos de pandillatge y 'ls personalíssims de mitja dotzena de senyors en compte de servir pera la recta administració de la cosa pública.

(De *El Eco de Navarra*.)

## CRÓNICA

### EXTRANGER

Los disparos que en aygues de Cuba ha fer al vapor nort-americà «Alliance» un barco de nostra marina de guerra, per creure sospitosa sa presencia en les presents circumstancies, ha irritat de tal manera a la premsa neoyorkina, que s'ha descapdellat contra nosaltres ab frases que mol bé revelan la opinió que regná en aquell pays respecte als assumptos de Cuba. The World, diu aproposit d'aquest incident: «res pitjor podia ocorrer a 'ls interessos espanyols a Cuba, puig conssemblant atentat aun barco que ostentava la bandera nort-americana, provocarà en nostre poble lo just desitj de que acabi la dominació espanyola a Cuba». The Tribune diu també per la seva part: «aquesta ofensa dels espanyols a nostre pabelló no es la primera vegada que's produheix y es menester qu'Espanya tinga molt present quelotes ses forces y tots llurs recursos serian petits pera retindre a Cuba lo dia en que 'ls Estats Units se possessin del costat dels qu' ara lluytan en la gran Antilla per sa independència». Com se veu donchs, no hi ha per que fernes cap classe d'illusió sobre l'actitut que poden observar los Estats Units en les qüestions cubanes.

Lo govern francès ha encarregat al embaixador le França a Madrid que manifesti al govern espanyol la fonda tristesca que la nació francesa ha sentit per la perdua del creuer «Reina Regente». La premsa inglesa dedica sentits articles a la prdua del creuer espanyol, manifestant per aquest motiu grans impaties per Espanya y per la Reyna.

Noticies de Viena donen compte d'una explosió de gran oreguda en las mines de Albrecht, en lo moment qu'hi treballavan 180 minayres. Després de grans esforços se logrà salva a la major part dels obrers, resultant 12 morts y gran nombre de ferits de gravetat.

Lo duch d'Aosta, fill del ex-rey d'Espanya D. Amadeo de boyas, ha fet oficialment la petició de matrimoni a la princesa Elena de Orleans, filla del difunt compte de Paris.

Han comensat les negociacions de pau entre la Xina y lo Japó a quin efecte ha arribat a Hiroshima, quartel general del mikado,

lo virey de Petchili ab poders del Emperador. Respecte a l'intervenció de les potencies, dihuen de San Petersburg, que s'ha pres l'acort d'enviar tota la esquadra russa del Mediterrani a la Pacific, per la probabilitat d'una acció comú ab los inglesos a les exigències dels japonesos envers Xina fan aquesta acció necessària.

### ESPANYA

Per mes que les noticies de Cuba continuan essent favorables pera les nostres tropes, no obstant la insurrecció no fa cara d'acabar-se y, encara que disminuïda molt d'importancia, promet durar més temps del que convindria pera la vida de nostres soldats y pera 'ls interessos de la nació. Les canonades que un creuer espanyol engegà contra un barco estranger qu'arborà bandera anglesa y que estava fent maniobres sospitoses vora les costes de l'illa, ha promogut una reclamació dels Estats Units d'America a nostre Govern abogant pera la seguretat del comerç. La cosa no tindrà conseqüències, puig se diu que'l nostre ministre d'Estas ha desautorisat la conducta del comandant del creuer y promès que'l fet no's repetirà.

Desgraciadament han passat vuyt dies més, sense que s'hagi obtingut cap noticia certa de la sort del acorassat *Reina Regente*. Tot fa donchs presumir la perdua completa del barco y de tota sa tripulació, que era de 385 homes, alguns d'ells fills de nostra provincia.

Tant la guerra de Cuba com la perdua del *Reina Regente* han quedat aquets dies mitg oblidats, absorvida la atenció pública pel conflicte originat entre 'ls periodistes y 'ls oficials subalterns de l'exercit, los quins, considerantse ofesos, se prengueren la justícia per la seva ma, assaltant les redaccions y les imprentes de dos periódichs de Madrid. La gravetat del fet y la excitació dels esperits es considerable, y'l nostre Govern, débil é impotent pera trobar una solució, presentà a S. M. la dimissió de ses carteres, després d'haver encomanat lo mando militar de Madrid al general Martínez Campos. La autoritat y lo prestigi d'aquest, ha assegurat l'ordre material y respon de la tranquil·litat pública; pero l'ordre moral costarà de restablir y serà difícil apagar del tot lo caliu de les passions exacerbades. Perço la resolució de la crisis que s'inicià'l diumenge passat, se presenta plena d'obstacles. Sembla lo natural que Martínez Campos fos l'encarregat de formar ministeri y de governar, al menys fins qu'hagi tornat la pau als esperits, pero a aquest general no li ve be encarregar-se y tot lo creure que continuarà en lo govern lo Sr. Sagasta. Nos obstem de tot comentari sobre'l fondo dels successos y ses possibles conseqüències, porque avuy seria perillós ocuparnorsen.

### CATALUNYA

Y efectivament, per haverse ocupat alguns diaris de Barcelona, fou pres le Director de *La Publicidad*, nostre partidista amic D. Eusebi Corominas, y no ho fou, per no haverlo trobat lo Director de *El Diluvio*. Ab aquest motiu la premsa periodica de Barcelona ha donat probes de gran companyerisme y solidaritat y'l Sr. Corominas ha rebut testimonis de simpatia y consideració per part de gran nombre de valiosissims elements, sense distinció de partits. Lo Sr. Corominas ha sigut posat en llibertat per lo qual lo felicitem de totes veres.

## Noticies

### Oficials

AJUNTAMENT.—(Sessió de 2.<sup>a</sup> convocatoria del die 20 de Març).—Presidida per l'Arcalde accidental y ab assistència de nou regidors s'obrí la sessió llegintse la acta de la anterior, que fou aprovada y firmada.

S'aprobà un compte y se donaren quatre permisos d'obres. Y s'aprobà un dictamen de la Comissió d'Hisenda fent a saber que no's podia verificar la comprobació de la quantitat a que puja l'import dels recarreghs municipals corresponents a les cédules expedides a contribuyents de Gerona desde'l die 28 de Novembre passat al 28 de Febrer últim, per no portar la Companyia Arrendataria una numeració exclusiva é independent pera cada municipi, sino una de general pera tota la provincia, lo que faria molt llarga y costosa la comprobació; y proposant se posés en conexement al Sr. Delegat d'Hisenda, demanantli ordeni a la Companyia dongui al Ajuntament una certificació en forma, en la quina se consigní la relació nominal dels contribuyents de Gerona als qui s'hagi expedit cédula, en dit espay de temps, ab expressió del número y clase de cada cédula, ó be que declari que 'ls gestos que la comprobació ocasioni vagin a càrrech de la Companyia Arrendataria.

Segons noticies particulars, lo Ministre d'Hisenda ha firmat la inclusió del molí de Pedret en la R. O. que exceptua de la venda los molins de la ciutat, pera que puguin esser destinats a motors elèctrics del alumbrat públich. S'anyadeix que'l que ha treballat aquest assumpte es lo diputat per Gerona Sr. Herrero, lo qui envia al Ajuntament la resolució ministerial. Si es així, com tot ho fa creure, l'Ajuntament s'haurà tret de sobre una grossa dificultat y podrà normalisar tot lo referent a la il·luminació elèctrica que prou se necessita, y'l Sr. Herrero mereix l'agraïment de tots los vehins de la ciutat.

Ab regular concurrència tingué lloch lo diumenge passat en lo Teatre Principal lo concert anunciat. Lo programa, variat i última hora per l'adició d'un nou element, lo celebrat violoncellista de la ciutat comtal Sr. Garcia, que ab son valios concors contribuï a que no decaigués l'entusiasme en tota la vella, meresqué una interpretació bastant acabada per part del sexteto que dirigeix lo Sr. Vidal. No aixís ho podem dir de las pessas que cantà l'orfeó *La Regional*, que en veritat deixaren una mica que desitjar, y de la cantant Sra. Domenicci, que de bon tros no respongué a la fama de que venia precedida.

Ab tot y aixó, la festa resultà lluhida, degut principalment a la intervenció del notable artista Sr. Garcia y al estreno del teló de



# SECCIÓ D' ANUNCIS

## SECCIÓ RELIGIOSA

### SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 23.—Bto. Joseph Oriol cf. y s. Victorià.  
Diumenge, 24.—S. Timolao mr. y s. Agapio b. mr.  
Dilluns 25.—~~S.~~ LA ANUNCIACIO DE N. S. S.  
Dimars 26.—S. Brauli b. y sta. Màxima mr.  
Dimecres 27.—Sta. Lidia ab son espós y fills mrs.  
Dijous 28.—S. Sixto III p. y cf.  
Divendres 29.—S. Estasi ab. y s. Bertoldo cfs.

### QUARANTA HORES.

Avuy se trovan en la iglesia de San Lluhe.  
Demà comensarán en la iglesia de San Pere

## SECCIÓ COMERCIAL.

### Mercat de Gerona del die 16 de Març.

| Especies.     | Mesures.               | Pesetes |
|---------------|------------------------|---------|
| Blat.         | QUARTERA DE 80 LITRES. | 14'50.  |
| Mestay.       | »                      | 12'50   |
| Ordi.         | »                      | 7'50    |
| Segol.        | »                      | 00'00   |
| Civada.       | »                      | 7       |
| Besses.       | »                      | 12'00   |
| Mill.         | »                      | 14'00   |
| Panis.        | »                      | 15'00   |
| Blat de moro. | »                      | 12'50   |
| Llobins.      | »                      | 8'00    |
| Fabes.        | »                      | 12'00   |
| Fabó.         | »                      | 13'00   |
| Fassols.      | »                      | 2500    |
| Monjetes.     | »                      | 27      |
| Ous.          | Dotzena.               | 0'80    |

Establiment tipogràfic de Manel Llach.  
Ferreria Vella.—3 Gerona.

### MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayguia Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té rival en lo món, perquè á més de sos efectes maravillosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.  
Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,  
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.  
També s troba de venda en dit establiment la

### TINTURA AMERICANA INSTANTÁNEA

### IMPREMTA Y ENQUADERNACIÓ

DE

## MANEL LLACH

FERRERIA VELLA, 5.—GERONA

Impressió de tota mena de treballs tipogràfichs; sobres, papers comercials, factures, esqueles y tot lo referent á la Imprempta.

Sobres comercials de color á

5 PESSETES LO MIL

Ferreria Vella 5.—GERONA

### OBRA NOVA

### DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ella s'hi pronunciaren y llegiren, y las bases definitivament aprobadas pera la **Constitució regional catalana**, se ven al preu de DOS PESETAS en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Gerona.

## JOAN GRIVÉ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.  
Serveys complerts de cuyna. Cereria. Instalacions de para-llamps, campanetas eléctricas y teléfonos á preus limitadíssims.

### EDICIÓ DE PROPAGANDA

DEL COMPENDI DE LA

## DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALÀ, de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impressió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Català» de Sabadell.

### MEDICAMENTS ACREDITATS

RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

### Xarop d' Hipofosfite GIMBERNAT

Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, desperta la gana, cura l' anèmia, clorosis (colors tristos), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les convalecencias: **Ampolla 10 rals.**

### Vi restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per excelencia, pera combatre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. **Ampolla 12 rals.**

### Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimulante de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: **Preu 8 rals.**

### SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor **Conde del Asalto, 14.—BARCELONA**  
Al detall en totes les farmacies.

## BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companya general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona

### CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

|                                           |                     |
|-------------------------------------------|---------------------|
| Capitals suscrits fins al 31 Deembre 1893 | 87,949,791'98 ptes. |
| Actiu en idem.                            | 15,337,928'87 »     |
| Sinistres pagats fins á idem.             | 32,82,316'69 »      |
| Reserves ó fondos de segur á idem.        | 4,178,675'62 »      |

Les principals classes de segur son:

**Vida entera.**—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

**Miuto.**—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

**Terme fixo.**—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.

Aquestos segurs **50** per **100** dels beneficis de la Companya.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General á n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

## SUCURSAL JUNCOSA

Plassa de la Constitució, número 13  
GERONA.

Casa especial en xocolates, cafés, sucres y thés.

## NARCÍS GRAU

PERRUQUER

Ofereix los seus serveys al públich. Especialitat en perruques y postissos.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

ESTABLIMENT  
DE

## Don Francisco Sabater SOMBRERERIA

S' han rebut las últimas novetats pera la próxima temporada; los preus sumament econòmichs.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS

Especialidad en trajes pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

## LLIBRES

NOTICIA HISTÓRICA Y ARQUEOLÓGICA DE LA ANTIGUA CONDADO DE EMPORION, com láminas. 5 Pls.  
CONDADO DE GERONA. LOS CONDES BENEFICIARIOS, (monografía histórica). 2 Pls.  
UNA VISITA AL CASTELL DE CARTELLÀ, ab lámines. 1 Pl.  
SARCÓFAGOS ROMANO-CHRISTIANOS ESCULTURADOS QUE CONSERVAN EN CATALUNYA, com láminas.—(En premsa).

Aquests opúscols d' en Joaquim Botet y Sisó, se troben a venda á Gerona en les llibrerias de Torres y Franquet y Barcelona en la de Alvar Verdaguer.

## LA PREVISIÓN

Primera Companya Espanyola dedicada exclusivament á  
SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.

Agent á Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guyot

## FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP. SALT

## Molí Fariner

Sistemas AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

## SABATERIA

DE

## JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.  
Especialitat pera l' que s' encarregui expressament.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

## PAU CASSÀ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pesetes la pessa.

Cromos, motllures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y económichs

Gerona.—Bazada del Pont de pedra, 14

## LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: Sabateria Vella, núm. 2.-1.

### PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

|            |      |        |           |
|------------|------|--------|-----------|
| Gerona.    | 1    | peseta | trimestre |
| Fora.      | 1'25 | id.    | id.       |
| Estranger. | 1'50 | id.    | id.       |

Un numero sol, 10 céntims